

Higgsův boson: tisícinový podíl olomouckých vědců

MARTINA ŠARADÍNOVÁ
PAVEL KONEČNÝ

Jedno promile. Moc nebo málo? Právě takový je počet olomouckých vědců v týmu, který potvrdil Higgsův boson. Nejmenší subatomární částici, jejíž existenci předpověděli fyzici v 60. letech.

Loňské potvrzení elementární částice v experimentu na urychlovači částic Evropské organizace pro jaderný výzkum (CERN) přispělo k udělení letošního Nobelovy ceny za fyziku, kterou získali britský fyzik Peter Higgs a belgický vědec François Englert.

V mezinárodním týmu tři tisíce vědců, kteří potvrdili existenci Higgsova bosonu v experimentech ATLAS a CMS na velkém hadronovém urychlovači částic (LHC) v Ženevě, působili i tři vědci z olomouckého Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů (RCPTM) Libor Nožka, Miroslav Hrabovský a Petr Hamal.

Příjemný moment

„Náš podíl byl nepatrný, ale samozřejmě nás to těší a jsme pyšní. Na druhé straně vidíme veškerá úskalí, která kolem objevu jsou. Otevírá to další otázky, které se v budoucnu musí vyřešit. Je to takový příjemný moment, nic víc,“ uvedl profesor Hrabovský.

Samotný čtyřiaosmdesátiletý Higgs se o udělení Nobelovy ceny dozvěděl se zpožděním. Obědval v restauraci a mobil s sebou nenosí. Informovala jej sousedka, když před domem vystupoval z auta. Nobelovský výbor udělení ceny spojil s „potvrzením objevu předpovězené elementární částice“.

Spolupráce olomouckých vědců s předními kolegy z celého světa není podle Hrabovského náhoda. Společná laboratoř optiky ve spolupráci s Fyzikálním ústavem Akademie věd ČR patří již řadu let ke špičce v oblasti optiky. „Přes optiku jsme se dostali mezi částicové fyziky a astrofyziky. V devadesátých letech jsme spolupracovali na různých francouzských programech, pak přišel mimo jiné projekt Pierre Auger Observatorie pro výzkum vysokoenergetického kosmického záření a následně ATLAS – CERN výzkum podstaty hmoty na největším urychlovači LHC,“ popsal Hrabovský.

Božská částice? Nesmyslné označení

„Domnívám se, že potvrzení existence Higgsova bosonu je krásnou ukázkou fungování moderní vědy. Když v roce 1964 Peter Higgs, François Englert, Robert Brout, Gerald Guralnik, Carl Hagen a Tom Kibble částici poprvé předpověděli, měli jen velmi matnou představu, jak by mělo probíhat její experimentální potvrzení. Přírodní věda si ovšem nevystačí s pouhým teoretizováním a svá tvrzení dokládá empiricky, v případě jmenovaného bosonu dokonce pomocí největšího a nejsložitějšího zařízení celých dějin, kterým Velký hadronový urychlovač dozajista je,“ komentoval událost Filip Tvrdý z katedry filozofie. Označení Higgsova bosonu za „božskou částici“ odmítá. Považuje ji za neúčinnou novinářskou zkratku, která do seriózní vědy vnáší skandalismus.

Objev Higgsova bosonu byl oznámen loni v létě. „Je posledním střípkem v mozaice takzvaného stan-

dardního modelu elementárních částic, který popisuje základní stavební kameny hmoty,“ vysvětlil vědecký ředitel RCPTM Ondřej Haderka.

Šedesát Čechů

Experimenty, které se dělaly v CERN u Ženevy, vyhodnocovali vědci, včetně olomouckých, většinou na své domovské půdě. „Pracovali jsme na detektoru ALFA, který je českou záležitostí a je součástí projektu ATLAS. Procesy se vždy předem modelují a předvídá se, jak by mohly dopadnout. Pak se to srovnává s výsledky experimentu. Tam se nedá ukázat prstem, kdo jakým dílem přispěl. Takže všichni z těch tří tisíc členů kolaborace jsou spoluautory a neříkáme, jaký je náš podíl,“ vysvětlil Hrabovský.

Objev Higgsova bosonu přesto naplňuje hřejivým optimismem i filozofy. „Snad jednou budeme schopni s velkou přesností popsat všechny fyzikální jevy, k nimž ve vesmíru dochází. Přírodní věda je nejvelkolepějším podnikem, na kterém se kdy lidstvo podílelo, a její úspěchy jsou ponaučením i pro vědy společenské, které by se měly inspirovat její metodologickou pečlivostí, epistemickou skromností a otevřeností vůči revizím svých omylů,“ prohlásil Tvrdý.

Na experimentu se podílelo na 60 českých vědců, především z Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy, Fyzikálního ústavu Akademie věd ČR a ČVUT. Olomoucké Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů, nejmladší a nejmenší část české účasti, bylo jediným mimopražským zástupcem.

Senát si vybral Millera

Profesor Jaroslav Miller je kandidátem Akademického senátu Univerzity Palackého na rektora v letech 2014–2018. Senátoři mu dali 16. října v tajné volbě přednost před dosavadním rektorem Miroslavem Mašlánem. Miller získal 15 hlasů, Mašlání devět.

„Slibuji, že ve prospěch této univerzity odevzdám všechny mé síly, které ve dvaačtyřiceti letech mám,“ řekl bezprostředně po oznámení výsledků voleb Miller. Budoucího rektora senát svou volbou „doporučuje“ ministři školství. Jmenuje ho prezident republiky. (caf)

Jaroslav Miller vystudoval historii, anglickou a ruskou filologii na Univerzitě Palackého. Studoval i v Budapešti (Středoevropská univerzita) a Oxfordu (Lady Margareth Hall). Absolvoval řadu dlouhodobých badatelských pobytů na univerzitách a vědeckých ústavech v Kanadě, Maďarsku, USA, Velké Británii, SRN a Austrálii.
Foto: PAVEL KONEČNÝ

Nejen pro pamětníky

I v době zahleděné do své komplikované přítomnosti si zaniklá místa uchovávají svou přitažlivost. Je docela fantastické octnout se tam, kde se kdysi leskla vodní plocha nebo stávala vesnice, a nezaznamenat o tom jedinou stopu. Objevování zmizelého přitom nemusí upomínat pouze na nenávratně ztracený čas. Podobně jako jedno z témat tohoto čísla nabízí šanci vytušit souvislosti, které nás – dědice i předky zároveň – spojují s naší minulostí a budoucností. Není ostatně vyloučené, že se jednou naši potomci vydají i po našich stopách a v úžasu stanou na místě, kde býval náš dům a kam jsme chodili na ryby. Co vlastně po nás najdou?

Vělna Mazochová
redaktorka

Univerzita chce tři nové profesory

Jan Řídký, Eliška Sovová a Rostislav Večeřa (na snímku zleva) jsou jména tří nových profesorů, jejichž jmenování schválila minulý týden Vědecká rada Univerzity Palackého na svém zasedání. Návrhy vzešly z lékařské a přírodovědecké fakulty.

Přednostka kliniky tělovýchovného lékařství a kardiovaskulární rehabilitace a proděkanka lékařské fakulty Eliška Sovová bude jmenována v oboru vnitřní nemoci. Ve své odborné činnosti se věnuje zejména rizikovým faktorům a prevenci kardiovaskulárních onemocnění.

Jan Řídký, ředitel Fyzikálního ústavu Akademie věd a vědec-

ký pracovník Společné laboratoře optiky, byl schválen pro jmenování profesorem v oboru aplikovaná fyzika. Zaměřuje se na experimentální částicovou fyziku a astrofyziku. Jeho badatelské výsledky jsou součástí výsledků několika rozsáhlých špičkových experimentů realizovaných v mezinárodních výzkumných střediscích CERN, Dubna či Pierre Auger Observatorie.

Zástupce přednosty olomouckého ústavu farmakologie Rostislav Večeřa se ve své vědecké práci věnuje experimentální farmakologii přírodních a syntetických látek s hypolipidemickým působením. Jmenován profesorem bude v oboru lékařská farmakologie.

V řízení ke jmenování profesorem se prokazuje pedagogická, vědecká nebo umělecká kvalifikace uchazeče, který je zároveň význačnou vědeckou nebo uměleckou osobností ve svém oboru. Na návrh vědecké či umělecké rady vysoké školy podaný prostřednictvím ministra školství jmenuje profesory prezident republiky. (mav)

Rostislav Švácha obdržel Cenu ministerstva kultury

Za přínos k poznání a popularizaci moderní a současné architektury a za intenzivní obranu kulturního dědictví získal vedoucí katedry dějin umění na filozofické fakultě Rostislav Švácha Cenu ministerstva kultury v oblasti architektury pro rok 2013. Převzal ji při slavnostním vyhlášení 24. října v Národním divadle v Praze.

„Byl jsem tím zaskočen, myslím jsem, že je pro architektu,“ řekl Švácha. Udělení považuje za ocenění všech historiků a kritiků architektury. „Psaní o architektuře a její výklad k ní neodmyslitelně patří,“ poznamenal.

Švácha se jako historik a teoretik umění a architektury zaměřuje na architekturu 17. až 21. století. (mav, caf)

ČISTÁ VE 3D

Bakalářská práce virtuálně vzkřísila zaniklou obec.

2

JOSEF MICHL

Rozhovor s předním českým vědcem pracujícím na dvou kontinentech.

4

SULTÁNŮV VÍTR

Tomáš Hollein závodil na Zlatém lvu.

7

Zaniklá obec oživila ve studentském 3D modelu

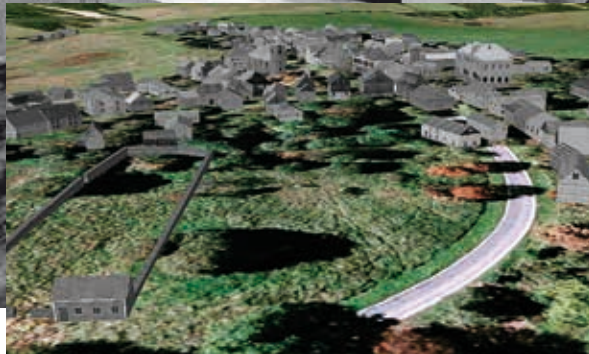
VELENA MAZOCHOVÁ

V roce 1948 zmizela z mapy západních Čech, loni jí původní podobu vrátila studentka olomoucké geoinformatiky Pavla Dědková. Její zásluhou dnes obec Čistá existuje alespoň jako virtuální 3D model. S výsledkem její bakalářské práce se už lidé mohli seznámit v pořadu České televize.

Po vysídlení převážně německého obyvatelstva byla obec Čistá na Karlovarsku začleněna do vojenského výcvikového prostoru ve Slavkovském lese a zcela zničena. S více než šedesátiletým odstupem musela proto Pavla Dědková hledat prostorová data v muzejních a archívních materiálech, regionální literatuře i mezi starými katastrálními mapami a dobovými fotografiemi. Cenným zdrojem se stal instruktážní film, který při nácviu bojových akcí natočil tehdejší štáb ministerstva obrany.

Virtuální stavební práce. Co dům, to originál

Jako podklad pro místopis obce a polohu jednotlivých budov použila Dědková letecký měřičský snímek z roku 1947 a císařský otisk stabilního katastru z roku 1841. „Žádné mapy a podklady k pozdějšímu datu bohužel nebyly k dispozici. Porovnávala jsem rozdíly, které během století vznikly, a primárně jsem vycházela ze snímku z roku 1945. Císařský otisk mi ale přesněji napověděl, jak vypadaly původní půdorysy budov,“ uvedla Dědková.

Virtuální podoba obce Čistá. K dispozici je na adrese www.zaniklacista.wz.cz
Repro: Žurnál UP

Tvorba 3D modelu probíhala ve specializovaném programu Google SketchUp 7, v jehož prostředí pak začala vlastní „stavba“ jednotlivých budov. Podle autorky šlo o nejpracnější fázi vizualizace. „Domků je celkem kolem dvě stě šedesáti a všechny jsem musela naklikat,“ popsala Dědková. Jak zdůraznila, u významnějších budov typu radnice, školy či památníku usilovala o co nejdůvěrnější provedení. „Například náměstí je poměrně realistické, protože dobových fotek byl dostatek,“ vysvětlila. Naproti tomu objekty z okrajových částí Čisté vděčí za svůj vzhled autorčině fantazii. „O některých jsem nevěděla vůbec nic,“ přiznala autorka.

Pro dosažení realistického vzhledu použila textury vytvořené nafocněním reálných domů a jejich součástí v Karlovarském kraji. „Bez nich by to byly jen prosté krabičky. Chtěla jsem, aby byl každý dům svou fasádou, typem oken nebo střechy originál,“ objasnila.

Originální pohled do minulosti

Výsledkem bakalářské práce je působivý 3D model zaniklé obce v jejím historickém stavu v roce 1947 a interaktivní webová aplikace v prostředí Google Earth API. Po jejím otevření se uživatelům naskytne trojrozměrný obraz v několika pohledech.

Proměnu lokality umocňuje srovnání se současným stavem – uprostřed bolševníků a vzrostlých stromů upomíná na někdejší život obce jen informační tabule.

O originalitě a zdařilosti bakalářské práce vypovídá nejen obhajoba na výbornou, ale i získání Ceny rektora. Zaujala také autory pořadu Reportéři ČT, kteří Pavlu Dědkovou přizvali k natáčení reportáže o „Zkáze města Lauterbach“. Česká televize ji odvysílala letos v září a je k nalezení v jejím archivu.

Vedoucí bakalářské práce Stanislav Popelka považuje za důležitý také ohlas, který Dědková zaznamenala od pamětníků. „Začali se ji

ozývat lidé, jejichž rodiče či prarodiče v obci Čistá žili a kteří nyní mají šanci prohlédnout si jejich domovy alespoň virtuálně,“ ocenil přínos práce Popelka.

Pavla Dědková ve svém pracovním prostředí.
Foto: VELENA MAZOCHOVÁ

Rybníky mizí z krajiny. Přírodovědci mapují, co je nahradilo

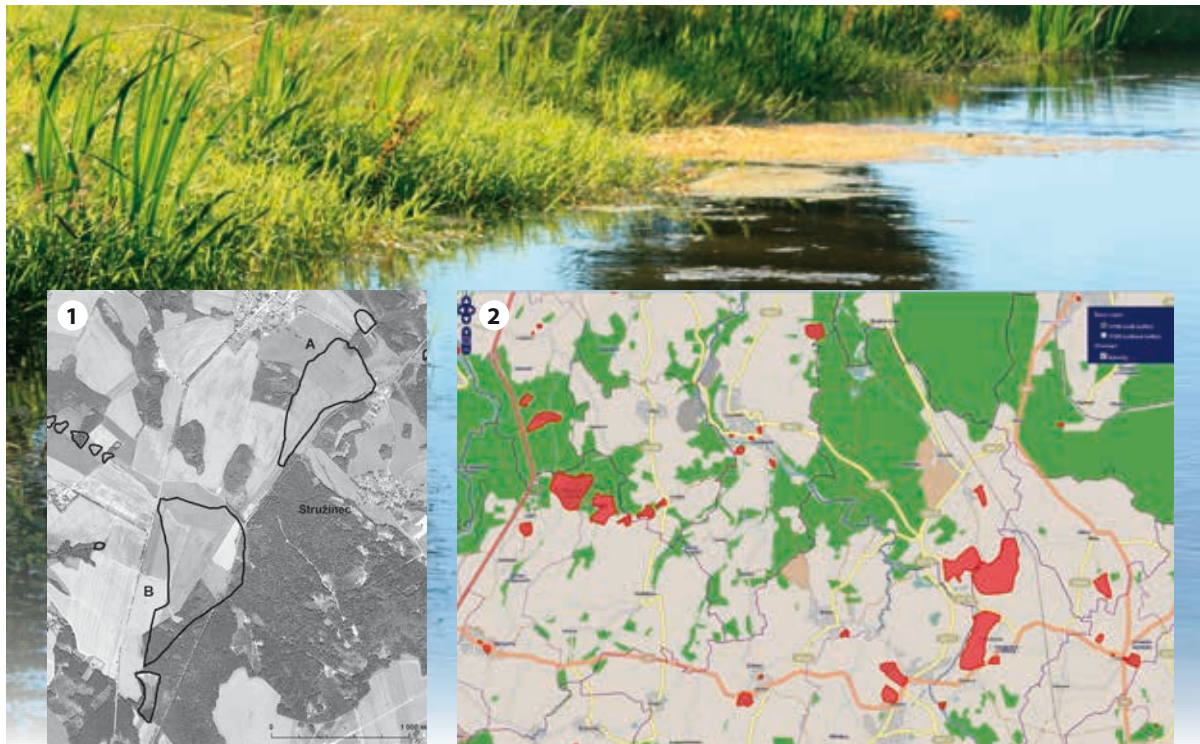
MARTINA ŠARADÍNOVÁ

Kde se v tuzemsku nacházely rybníky v minulosti a co je na jejich místě dnes? Jak se zapsaly do paměti krajiny a má smysl uvažovat o jejich obnově? Na tyto otázky odpovídá mapa, která vznikla na přírodovědecké fakultě.

Odborníci z kateder geografie, ekologie a životního prostředí a dalších odborných organizací vycházeli z historických map II. vojenského mapování z let 1836 až 1852. Ty na našem území uvádějí 33 713 rybníků. U jedenácti tisíc z nich činila plocha více než půl hektaru a rozprostíraly se na ploše necelých 60 tisíc hektarů. Právě tyto malé vodní plochy pak zpracovatelé díky více než roční mravenčí práci porovnali se současným stavem využití území.

„Při analýze jsme zjistili, že od devatenáctého století zaniklo téměř tři a půl tisíce rybníků. Obecně lze říci, že více jich ubylo na Moravě než v Čechách,“ uvedla Renata Pavelková Chmelová z katedry geografie.

V současné době přesahuje celková rozloha všech stojatých vodních ploch 850 kilometrů čtverečních. „Bohužel rozloha současných rybníků není přesně známá, neboť při evidenci vodních ploch v České republice se neudávají jejich kategorie,“ vysvětlila Pavelková

1. Zákes historických rybníků do současného ortofota z povodí Chrudimky.
2. Výřez z digitální mapy.

Zdroj: katedra geografie, koláž: Žurnál UP

Chmelová. Současný stav je podle ní vzdálen situaci z období největšího rozmachu rybníkářství v českých zemích v 16. století. Tehdy rybníky zaujímaly plochu až 180 tisíc hektarů a právě s touto dobou jsou spojena jména několika nejvýznamnějších stavitelů vodních děl, jakými byli například Vilém z Pernštejna, Štěpánek Netolický či Jakub Krčín z Jelčan.

Rybníky nahradily louky a pole

Autoři mapy se zabývali současným stavem lokalit, kde se zrušené rybníky nacházely. Ve většině případů (39 procent) je nahradily louky a pastviny, ve 29 procentech případů se v těchto územích nachází orná půda. Téměř 19 procent původní plochy pokrývají lesy a více než sedm procent ploch je zastavěno.

„Zpracováním mapy jsme chtěli poukázat na místa, kde rybníky v minulosti byly. Mnohdy je tato skutečnost v krajině patrná dodnes a nabízí se myšlenka, jestli by nebylo dobré vodu do některých míst opět vrátit. Proto budeme i s pomocí zemědělských ekonomů vytvářet pro určitá území scénáře a zjišťovat, zda má smysl konkrétní rybník znovu stavět nebo zda třeba bude dobré území

změnit na poldr jako součást protipovodňové ochrany, nechat ho pro zemědělské využití a pouze změnit skladbu pěstovaných plodin, či přistoupit k jiné variantě,“ doplnila Pavelková Chmelová.

Práci olomouckých přírodovědců ocenil Jan Pokorný z Katedry aplikované ekologie České zemědělské univerzity v Praze. „Mapa slouží jako podklad k obnově nebo jinému využití zaniklých vodních ploch a je nástrojem k posílení udržitelného hospodaření s vodními a půdními zdroji,“ uvedl Pokorný.

Knižní podoba

Mapa s názvem Současný stav historických rybníků na území ČR je výstupem tříletého grantu Národní zemědělské agentury při ministerstvu zemědělství, které na něj poskytlo téměř sedm milionů korun. Dalšími partnery, kteří se podílejí i na financování, je ČVUT v Brně a soukromá firma Ecological Consulting. Mapa již získala certifikát mapy s odborným obsahem a od příštího roku bude v digitální podobě přístupná na stránkách Výzkumného ústavu vodohospodářského systému HEIS.

Odborníci mohou v dalších analýzách přinést informace o důvodech zániku některých rybníků. Připravují i vydání knihy Zaniklé a současné rybníky na Moravě a ve Slezsku. Na projektu kromě geografů spolupracují i historici, odborníci na rybníkářství, krajinní i zemědělské inženýři.

Kosmický robot z Olomouce skončil stříbrný

MARTINA ŠARADÍNOVÁ

Druhé místo si z mezinárodní robotické soutěže, kterou vyhlašuje Evropská kosmická agentura, přivezlo z nizozemského Noordwijku osm studentů olomouckého Gymnázia Hejčín. Na cestě k úspěchu jim výraznou měrou pomohli i pracovníci katedry experimentální fyziky přírodovědecké fakulty.

Úkolem soutěžících z celého světa bylo postavit robota, který přemísťuje náklad uvnitř modelu vesmírné stanice ISS. Týmy mohly roboty stavět ze stavebnic dostupných v obchodech, vlastních součástek či recyklovaných starých dílů. Celkem se klání zúčastnilo dvacet týmů, do finále jich postoupilo sedm. Olomoučtí studenti byli jedinými českými zástupci ve finále, konkurenční týmy pocházely zejména z technických škol.

„Byla to pro nás velká zkušenost. Naučili jsme se pracovat v týmu, hledat partnery pro spolupráci i sponzory. Museli jsme zvládnout řadu mechanických dovedností,“ uvedl mluvčí úspěšného týmu studentů Martin Opatrný.

Propojení vysoké a střední školy v praxi

Významným pomocníkem byli studentům odborníci z přírodovědecké fakulty. „Kluci v naší laboratoři zpracovávali veškeré elektronické komponenty, které na výrobek potřebovali. Zabývali se programováním a výrobou elektrotechniky,“ vysvětlil Michal Dudka z katedry experimentální fyziky.

Výrobě robota věnovali gymnazisti několik měsíců, práce jim zabrala i velkou část letních prázdnin. V samotné laboratoři strávili zhruba

Olomoučtí gymnazisté se svým robotem na soutěži.

Foto: PETRA KOLUCHOVÁ

čtyři týdny a jejich práce přesáhla rámec středoškolského učiva fyziky. „Měli za úkol zkonstruovat ovládání motoru, takže se učili, jak se v praxi ovládají motory. Dále museli naprogramovat řídicí jednotku, takže programovali mikroprocesorové aplikace, se kterými se lze setkat v praxi, ale na středních školách se neučí. Je to poměrně specializovaná činnost,“ doplnil Dudka.

Stříbrné české ručičky

Při přípravě robota podle Opatrného zvítězila česká šikovnost a umění improvizovat. Od původního

záměru využít stavebnice Lego či Merkur totiž nakonec přešli k výrobě vlastních komponentů. „Součástky jsme si vyráběli sami v dílně. Použili jsme hliníkové profily, polykarbonátovou desku, jako jediné i dřevo a recyklované součástky, například motor s převodovkou ze staré tiskárny a kolečka z kancelářské židle,“ prozradil Opatrný.

K účasti v soutěži přiměl studenty různých ročníků učitel fyziky Jiří Kvapil. „V centru Evropské kosmické agentury jsem byl v minulosti na učitelském programu, proto jsem jeho aktivity sledoval. Studenti se

zpočátku netvářili moc nadšeně, ale pak se do práce pustili s vervou. Díky pomoci přírodovědecké fakulty mohli v projektu setrvat, protože soutěž je opravdu náročná,“ řekl Kvapil. Ocenil, že studenti zvládli všechny fáze projektu od samotného nápadu až po „rozhybání“ robota.

Odměnou jim bylo nejen druhé místo, ale i návštěva centra Evropské kosmické agentury. Vedli také videorozhovor s astronautem Lucou Parmitanem, který s nimi rozmlouval z paluby mezinárodní vesmírné stanice ISS.

Na středoškoláky útočí plavkyně, vědec či elf

ONDŘEJ MARTÍNEK

Osm studentek a studentů si v průběhu srpna stouplo před fotoaparát a nechalo se zvečnit v netradičních stylizacích nové kampaně Univerzity Palackého. Na billboardech se objeví jako elf, vědec nebo plavkyně.

Záměrem netradičního počínu, za nímž stojí oddělení komunikace, je přitáhnout pozornost studentů třetích a čtvrtých ročníků středních škol a vyvolat v nich povědomí o možnostech studia na univerzitě. Kampaň má motto: Univerzita Palackého – víc než studium...

„Zájemcům o studium by měla ukázat univerzitu jako místo, kde se jim nedostane pouze znalostí, ale také jako prostor rozvíjející jejich individuální schopnosti a dovednosti. Instituci, která jim nabídne také široké možnosti praxe během studia, zahraniční

studijní pobyty či seberealizaci v mimoškolních aktivitách,“ vysvětlil vedoucí oddělení komunikace Radek Palašák. Zároveň je podle něj kampaň postavena také na myšlence Olomouce jakožto univerzitního města. I proto se mezi modely objevují tváře známé z posledního univerzitního promo spotu Marka Partyše.

Elf za litr rumu a cool univerzita

Jednou z postav je i Ema Jurková, ústřední tvář úspěšného propagačního videa, která v kampani vystupuje z jedné strany jako zdravotní sestra, z druhé pak jako rockerka. „Focení jsem si užila, což se nedá říci o mých vlasech, které jsme museli pro rockerku pořádně natupirovat,“ vzpomíná Ema. Dalším spojovacím článkem videa a kampaně je i Boris Múdry, který se jako vědec-skejťák objeví v listopadu i na potisku autobusu olomouckého dopravního podniku.

„Pravda je, že focení bylo místy náročné. Především sehnat potřebné propriety byl někdy nadlidský výkon. Elfí kápi a luk jsme si nakonec vypůjčili za láhev rumu,“ popisuje vznik postavy paramedika a příznivce larpu (z anglického Live Action Role Play) grafik kampaně Radim Měsíc.

Mezi modely se nakonec objevily i sportovní a hudební „celebrity“ univerzity. Vicemistryně Evropy v ploutvovém plavání na 20 kilometrů Zuzana Svozilová jako plavkyně a návštěvnice plesu zároveň či zpěvák kapely Charlie Straight Albert Černý. „Je to pro mě čest a jsem na to náležitě hrdý. Univerzita Palackého mi přijde cool,“ neskrýval své nadšení Albert.

Víc než studium od Prahy až po Nitru

Osmice postav má podle Palašáka symbolizovat šíři oborů, které dnes

nabízí osm fakult, a zároveň poukázat na propojení studijní a mimoškolní stránky života v Olomouci. Ačkoliv si svou premiéru nový vizuál již odbyl na veletrzích terciárního vzdělávání na Slovensku, kampaň se plně rozjede až v listopadu. Především pak na veletrzích Gaudeamus v Brně a v Praze.

Na grafice je založen také nový web pro uchazeče studuj.upol.cz, profily na sociálních sítích a především pak outdoorová kampaň zahrnující billboardy a citylighty po celém Olomouckém kraji.

Kampani se přitom dostalo uznání již nyní od návštěvníků prezentačního stánku univerzity v Bratislavě a v Nitře, ale i od konkurenčních vysokých škol. „Mezi jinými si náš stánek a informační materiály pochvalovali lidé z Univerzity Karlovy či z Univerzity Hradec Králové,“ dodal šéf oddělení komunikace.

Anketa

MÁTE RÁDI VEČÍRKY?

Zdeňka Drdlová
2. ročník LF

Účastnila jsem se Půlení mediků. Medici přišli v kostýmech z kreslených komiksů, ve scénáři večera bylo i několik soutěží. Večírky obecně určitě smysl mají, jsou dobrým odreagováním. Půlení mediků bych se znovu účastnila, byla to velmi podařená akce.

Marek Žouželka
2. ročník FF

Účastnil jsem se rustického večírku. Bylo to super. Druháci pro nás hráli scénky, v nichž mimo jiné napodobovali přednášející. Večírky smysl určitě mají.

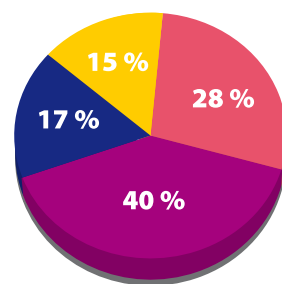
Andrea Holínková
2. ročník FTK

Mám zkušenosti z prvního ročníku. Na rekreologii jsme připravovali vánoční večírek, účastnila jsem se pak i Rekreflámu. Nyní spoluorganizujeme pasování pro prváky, které se uskuteční 6. listopadu. Večírky jistě svůj smysl mají. Na rekreologii je velkým dílem spoluporaďají studenti. Vždy je nutné něco vymyslet, zorganizovat, a tím se i něco naučit.

Petr Figura
3. ročník FF

Občas se večírků účastním. Naposledy to bylo právě včera. Byl jsem na pasování studentů oboru archeologie. Konkrétně pasování určitého smyslu má, neboť jde o to seznámit se se studenty prvních ročníků. Myslím, že to kolektivu pomáhá. Večírek měl svůj program s pochodem a nutnými úkoly, které museli studenti plnit. Pasování proběhlo krumpáčem.

Máte rádi fakultní ceremoniály?

- Jednoznačně
- Podle toho...
- Moc je nemusím
- Absolutně vůbec!

Školní večírek

Sto jedenáct hlasů jsme našli na webu Žurnálu Online v anketě, která se našich čtenářů dotazovala na vztah k studentským večírkům a na různé fakultní ceremoniály. Inspirací nám bylo letošní Půlení mediků, ale podobné „obřady“ mívají i jiné fakulty, někde se konají jen pro členy určité katedry nebo si ještě užším výběrem podle studijního oboru.

Ze všech ochotných kliknout v anketě zvolilo 19 lidí nejzápornější odpověď: absolutně vůbec. Protipólem bylo 44 hlasů, které večírky jednoznačně zajímají. Procentní podíl odpovědí vystihuje graf.

Na webu se nyní ptáme na vztah k mrakodrapům. (brz)

„Chtěl bych najít lepší katalyzátor na výrobu čpavku“

MARTINA ŠARADÍNOVÁ
PAVEL KONEČNÝ

Význam české vědy v chemii podle Josefa Michla stále stoupá. On sám k tomu významně přispívá. Je světově uznávaným chemikem, profesorem coloradské univerzity a prezidentem Mezinárodní akademie kvantové molekulárních věd.

Vede výzkum ve dvou vědeckých skupinách, v Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR a v Coloradu na univerzitě. „Jsou srovnatelné, každá má asi tucet lidí. Půl roku jsem tady a půl roku v Americe,“ vysvětlil Michl.

Při návštěvě Olomouce na něj udělalo dojem Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů. „Mají to skutečně moc hezky zařízení. Jednali jsme i o konkrétní spolupráci,“ přiznal Michl. Zájem má o využití nejmodernějšího elektronového mikroskopu, případně měření Mössbauerových spekter.

Vraťme se k počátkům vašeho zájmu o chemii. Skutečně byl osudovým okamžikem školní pokus s manganistanem draselným?

Já myslím, že byl. Byla to paní učitelka Matoušová ze čtvrté třídy obecné. Zahřívala jej ve zkumavce nad lihovým kahanem, on tak prská, částičky víceméně explodují a utíká z něj kyslík. Pak vzala špejli, plamen uhasila a žhavý uhlík ponořila do zkumavky – vzňal se jasným plamenem. Tehdy jsem si řekl: tohle chci dělat celý život.

Experimentoval jste jako dítě?

Ano a kupodivu jsem se neotrávil ani nezahynul výbuchem. Moji

Foto: PAVEL KONEČNÝ

rodiče byli neobyčejně tolerantní. Zlobili se, když jsem vyráběl v kuchyni nitrobenzen, protože se vsáknul do čalounění a celý byt byl potom týden cítit po hořkých mandlích. Doopravdy se maminka naštvála jen jednou, rozpustil jsem jí totiž stříbrnou lžičku v roztoku kyseliny dusičné, protože jsem potřeboval dusičnan stříbrný.

Měl jste štěstí na učitele, spolupracovníky. Jaké další faktory byly důležité pro to, abyste se dostal na světovou špičku ve svém oboru?

Bylo v tom hodně štěstí a byl jsem natolik rozumný, že jsem se poučil od svých učitelů. Někdo je méně poučitelný, druhý více. Já asi patřím do té druhé skupiny.

Jste autorem molekulární stavebnice. Můžete ji objasnit?

Představte si letištní plochu s helikoptéry v pravidelných odstupech. Z výšky vytvářejí pravidelnou soustavu, která by měla být trojúhelníková. Helikoptéry

by měly rozměr jednoho či dvou nanometrů. Jejich rotory mají jen dva konce, negativní a pozitivní, tudíž kolem sebe mají elektrické pole. Při určitém sestavení molekulárních rotorů jejich elektrická pole navzájem reagují tak, že při nízkých teplotách všechny dipóly míří stejným směrem. V tom případě se jejich dipólové momenty sčítají a celá soustava se chová jako jeden velký dipólový moment. Na ten můžete působit vnějším polem. Toto vyrobit není jednoduché. Musíte mít vyrobené ty molekuly a pak je umět posadit tam, kde je chcete mít. Na to právě dobrá tato stavebnice. Momentálně se ze stavebnice snažíme postavit pravidelný soubor molekulárních rotorů.

K čemu se to dá využít?

Bylo by to dobré jako hračka, které mám rád. Ale mohlo by to mít i praktický dopad pro nanoelektroniku.

Fenoménem doby je zmenšování. Kam až lze dospět?

JOSEF MICHL (*1939)

Vystudoval Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy. Kandidátem věd se stal v roce 1965, brzy poté vyrazil na dvouroční stáž do Texasu. Invaze sovětských vojsk v roce 1968 ho zastihla v Norsku, do Československa se nevrátil.

Od roku 1991 působí v USA. Zabývá se fyzikální organickou chemií – molekulárními stavebnicemi, fotochemií, chemií boru, fluoru a křemíku, teoretickou chemií a nanochemií. Je členem americké Národní akademie věd, editorem Chemical Reviews. Patří k nejcitovanějším vědcům českého původu.

Ještě nějaká cesta zbývá. Ale limit je dán tím, že atomy mají určitou velikost. Menší jednotku mít nemůžete, to bychom museli jít na úplně jiné principy.

Existuje ve vědě tajemství? Že se s kolegy o něčem bavíte, ale současně si dáváte pozor na to, abyste něco neprozradili?

Řekl bych, že málokdy. Když mluvíte s někým, kdo pracuje na podobném problému a jste vlastně konkurenti, tak možná. O tom, co už je publikováno, mluvíte, protože to už nehraní žádnou roli. Já sám nejsem v podobné situaci často. Málokdy totiž někdo pracuje na stejném problému.

Jste editor Chemical Review. Jaké jsou v takovém časopise vztahy mezi autory a editorem?

Řekl bych, že výborné. Případů, kdy se autor cítí dotčen tím, že jeho článek byl odmítnut, je minimálně. Vydáváme dvanáct čísel do roka a každé má kolem dvaceti, pětadvaceti článků,

poměrně dlouhých. Editore bývají lidé, kteří jsou ve světě ve svém oboru nejlepší. Ti pak vyberou z celého světa osobnosti a požádají je o příspěvek. Pokud autoři článek navrhnou sami, chceme od nich nejprve souhrn, o čem článek bude a ten pošleme na posouzení. Teprve pak se rozhodneme, zda návrh vůbec přijmeme. Každý hotový článek pak jde znovu recenzentům, požadujeme tři nadšená dobrozdání.

Jak často publikujete českého autora?

Ne příliš často. Ředitel RCPTM Radek Zbořil je jedním z nich. Každý rok publikujeme zhruba jednoho českého autora.

Jsou nějaké vlastnosti pro vědce nezbytné?

Když člověk nemá trpělivost, ve vědě to moc daleko nedotáhne. Mě manželka říká, že jsem trpělivý až moc. Někdy je to chyba. Člověk někdy dělá něco, u čeho je už jasné, že se to nepovede. Já to ale zkouším a zkouším.

Spektrum vašeho zájmu je široké. Jakého výsledku si ceníte nejvíce a jaká největší výzva před vámi stojí?

Říct, na jakém výsledku mi záleží nejvíce, je těžké. Je to, jako byste se ptali rodičů, které dítě mají víc rádi. Baví mě všechno, jinak bych to nedělal. Toho, co bych chtěl, je hrozně moc. Teď bych ale ze všeho nejvíce chtěl najít lepší katalyzátor na výrobu čpavku. Bez něj by polovina lidstva zahynula hladu, protože se používá na hnojiva. Na výrobu čpavku se dnes spotřebuje značná část veškeré energie, kterou lidstvo spotřebovává, řádově dvě procenta. Je to hrozně moc, takže by to mělo i praktický dopad.

Multilingvní univerzita

Studium v cizím jazyce nabízí pět fakult i v němčině a ruštině

Více než padesát studijních programů akreditovaných v cizím jazyce nabídly fakulty v novém akademickém roce. Počet nově přijatých zahraničních studentů se pohybuje kolem stovky. Zájem o studium v cizím jazyce je podle prorektora Víta Zouhara stabilní, i když s pozvolným nárůstem.

Lékařská fakulta nabízí dva magisterské programy v angličtině. „V programu General Medicine máme v současnosti 262 studentů, v programu Dentistry je jich 28. Nyní jsou již ve třetím ročníku pětiletého studia,“ uvedla proděkanka Ivana Oborná. Do prvního ročníku letos nastoupilo 93 cizinců. Výuka v angličtině prakticky kopíruje české programy.

Na filozofické fakultě je dvanáct akreditovaných oborů v cizím jazyce. „Jsou to bakalářské i navazující magisterské programy. Řadu let se již vyučuje anglicky obor Euroculture,“ uvedla Branka Čačková z oddělení. Letos se do

něj zapsalo pět nových studentů. V nabídce se poprvé objevily bakalářské formy studia v angličtině a němčině. Zájemci si mohli vybrat obor English Philology nebo Deutsche Philologie či nastoupit na Jewish and Israel Studies.

Pedagogická fakulta letos rozšířila nabídku o jeden doktorský studijní program v ruštině a jeden magisterský v angličtině. Aktuálně zde studuje v cizím jazyce dvacet studentů. Přihlásit se mohli do celkem šesti studijních programů.

Fakulta tělesné kultury má akreditován jeden cizojazyčný studijní program – doktorské studium kinantropologie v angličtině.

Studium v cizím jazyce nabízí také přírodovědecká fakulta. Doktorské studijní programy má akreditovány všechny v češtině i v angličtině. V současné době však neviduje žádného samoplátce. Podle proděkana Miloslava Duška spočívá hlavní problém v nedostatečné podpoře ze strany státu

i vysílajících zemí. „Například Indie, Rusko nebo Ukrajina mají velké zdroje velmi chytrých lidí. Ti ale nemají prostředky na úhradu studia a jejich země jim na ně nepřispějí,“ upřesnil Dušek.

Výška poplatků za studium v cizím jazyce je nejvyšší na medicíně, jeden akademický rok magisterského studia všeobecného lékařství je přijde na čtvrt milionu korun, studenti zubního lékařství musejí počítat s částkou kolem tří set tisíc. Naproti tomu na bakalářský program anglické filologie na filozofické fakultě lze studovat za 19 tisíc korun.

„Výsledná cena je kombinací ekonomické náročnosti oboru a jeho obecné konkurence v českém, evropském a v některých oborech i globálním kontextu,“ uvedl prorektor Zouhar. Peníze získané z poplatků využívají fakulty k pokrytí výloh spojených s výukou, která je ve srovnání se studiem v češtině finančně náročnější. „Jsou to vyšší náklady na výukové materiály, větší nároky na učitele a potřeba individuálního přístupu,“ vysvětlila Oborná. Část financí slouží i pro servis studentům.

(mav)

Teze kandidáta na děkana fakulty tělesné kultury Zbyňka Svozila

Vážení kolegové, studenti, jako kandidát na děkana Fakulty tělesné kultury UP v Olomouci předkládám svůj zkrácený volební program.

VIZE 2020

Jsme uznávaná evropská fakulta.

Vzděláváme, bádáme a podnikáme v oblastech člověk – pohyb – kultura.

1. Studium a vzdělávací aktivity

- Systémová komunikace s potencionálními uchazeči, studenty i absolventy.
- Systémová provázanost studijních oborů s nabídkou dalšího vzdělávání.
- Zvyšování nabídky cizojazyčných vzdělávacích oborů.
- Zahraniční mobilita studentů a zaměstnanců.

2. Výzkumná a vědecká činnost

- Získávání a vytváření pracovních pozic pro zahraniční výzkumné pracovníky.
- Tvorba výzkumných týmů napříč pracovišti fakulty.
- Systémová podpora vědeckých aktivit studentů bakalářských a magisterských studijních programů zavedením „vědeckých stipendijních míst“.
- Zkvalitnění prezentace a popularizace výzkumných a vědeckých aktivit.

3. Rozvoj, výstavba a investice

- Výstavba Aplikačního centra BALUO.
- Přestavba Centra kinantropologického výzkumu.

Očekávané přínosy:

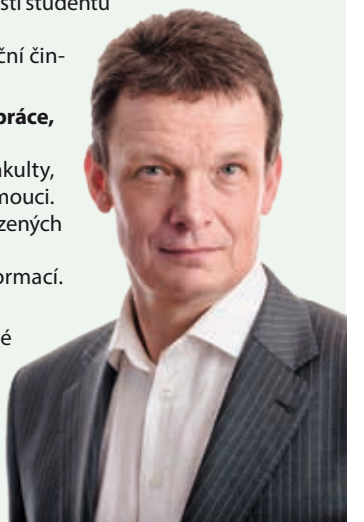
- Zvýšení kvality a komfortu výuky.
- Nové možnosti vědecko-výzkumné činnosti studentů a zaměstnanců fakulty.
- Zlepšení podmínek pro kvalitní publikační činnost.

4. Organizace, struktura řízení, personální práce, komunikace, vnější vztahy

- Dobře komunikující orgány a součásti fakulty, jako dobře etablovaná součást UP v Olomouci.
- FTK jako aktivní účastník vytváření nadřazených strategií (univerzita, město...).
- Zvýšení elektronizace a dostupnosti informací.

5. Financování FTK UP

- Zvětšení podílu financování za výzkumné aktivity.
- Rozšiřování nabídek a realizace vzdělávání v rámci dalšího vzdělávání.
- Podnikatelská činnost fakulty.
- Strategické a uvážené využívání vnitřních a vnějších zdrojů.

**POTKÁME SE
U MODRÉHO KONTEJNERU**

Machala: Lokální literatura v poslední době ztrácí dech

MARTINA ŠARADÍNOVÁ

Autory, kteří v Olomouci žijí a tvoří, ale třeba i literáty, kteří městem jen prošli při univerzitních studiích, představuje kniha Lubomíra Machaly Olomoucká poezie a próza po roce 1989. Neopomíná ani činnost nakladatelů, literárních časopisů či spolků.

„Pokusil jsem se podívat, co se za posledních více než dvacet let událo v Olomouci a na Olomoucku v literární oblasti,“ vysvětlil profesor katedry bohemistiky. Současně přiznává, že ke studiu regionální literatury musel dozrát. Na počátku jeho badatelské éry mu totiž byla synonymem pro literaturu méně hodnotnou nebo provinční v negativním slova smyslu. „Až s postupem času jsem dospěl k názoru, že reflexe okolního literárního dění má svou hodnotu. I když to vždy nemusí být jen špičková literatura. Proto jsem se v poslední době zaměřil na to, co se dnes označuje jako regionální, nebo spíše areálová studia,“ uvedl Machala.

V publikaci čtenářům předkládá výčet literatury, která vznikla v Olomouci nebo je s městem nějakým způsobem spojená. „Je to kniha přehledová, nelze od ní očekávat nějaké

Literární vědec Lubomír Machala.

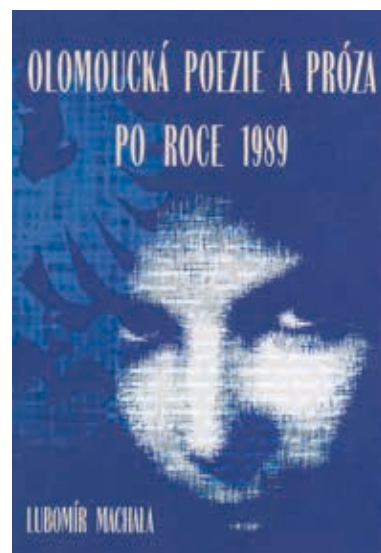
Foto: PAVEL KONEČNÝ

analýzy či interpretace děl. Představuje autory, kteří jsou i v celonárodním kontextu literatury vnímáni jako špičkoví a patří k Olomouci, jako jsou například Roman Ludva či v oblasti poezie Petr Mikeš nebo Radek Malý. V překvapivě pestrém spektru jsou ale například i lidé, kteří jako li-

teráti nedosahují až takových kvalit, ale svojí publikační či organizační činností se výrazně podílejí na zdejším kulturním dění,“ uvedl Machala.

A jak vidí literární vědec literární dění dnes? „Nehodnotil bych to v superlativech. Když se podíváme například do Ostravy či Brna, je to

přece jen něco jiného. Olomouc se dost výrazně nadechla v devadesátých letech v rámci decentralizace kultury a knižního trhu, ale v poslední době ten dech ztrácí. Včetně toho, že zde bohužel chybí výrazný nakladatelský dům i literární časopis,“ domnívá se Machala.

Kniha z produkce Vydavatelství Univerzity Palackého není v prodejní distribuci. Zájemci si ji mohou vyžádat e-mailem na adrese lubomir.machala@upol.cz.
Repro: Žurnál UP

Na přípravě knihy pracoval zhruba pět let, je jedním z výstupů evropského projektu Inovace filologických oborů. Součástí byly například i semináře, na nichž se studenti mohli setkávat se samotnými autory. Vedle toho se Machala spolu s doktorandou věnuje projektu Spišovatelé Univerzity Palackého, kde vedle výčtu autorů bude prostor i na interpretaci děl.

Festivaly Opera Schrattenbach a Baroko přinesou excelentní zážitky

Endymio v mezinárodním obsazení pěti kontratenorů, Mozartova prvotina Bastien a Bastienka v českém překladu Jaromíra Nohavici, ukázky z operní tvorby předního jazzového pianisty Emila Viklického či opera v hanáckém nářečí Landerbork zazní v chystaných festivalech soudobé hudby Opera Schrattenbach a staré hudby Baroko.

„V současné době má opera Endymio tři verze. Její varianta s nejlepšími kontratenory slibuje v atriu Konviktu výjimečný zážitek,“ uvedl umělecký vedoucí Ensemble Damian Tomáš Hanzlík z katedry hudební výchovy.

Připomněl, že opera vznikla v roce 1727, tedy v době, kdy i ženské role zpívali chlapci před mutací. „Julii v Romeovi hrál při premiéře také chlapec. V Itálii bylo běžné, že mužské operní role byly psány pro sopránové a altové kastráty, kteří nakonec zpívali i ženské role. Tahle

transsexuálnost je pro barokní operu příznačná. Endymio je esencí barokního stylu. V listopadu půjde o experimentální představení, které se nebude opakovat,“ řekl Hanzlík.

Změna termínu

Festival staré hudby Baroko byl původně letní festival, Opera Schrattenbach festivalem podzimním.

„Vzhledem k tomu, že se však v posledních letech Baroko zaměřilo na studiové natáčení staré hudby, stalo se pro nás složitější je v době prázdnin zajistit. Proto jsme jej přesunuli do podzimního období,“ vysvětlil časový souběh festivalů Hanzlík.

Program jako koření zvláště ceněné

Ve výčtu chystaných hudebních lahůdek nebude letos chybět pražský soubor MoEns, který olomoucký festival soudobé hudby navštěvuje

pravidelně. Jako jeden z mála souborů se systematicky věnuje úplným novinkám. „Přestože se festivalu Opera Schrattenbach účastní MoEns pravidelně, má pro nás připravený program, který v Olomouci zazní v pouze při příležitosti festivalu soudobé hudby,“ podotkl Hanzlík.

Opera Endymio. V hlavní roli kontratenor Steve Wächter. Foto: MILADA HRONOVÁ

Na festivalu Opera Schrattenbach letos poprvé spolupracuje také Emil Viklický, který do programu přispěje ukázkami své operní tvorby. „Původně jsme s ním uvažovali o možnosti provedení některé z jeho tří oper, nakonec jsme se ale dohodli na ukázkách v podání sólistek Mar-

kéty Večeřové a Aničky Jelínkové z Ensemble Damian,“ přiblížila za produkci festivalu Kateřina Zahradníčková. Zpívat bude i Jiří Příbyl z Moravského divadla a večerem bude provázet hudební publicista a kritik Josef Herman.

Festival soudobé i staré hudby

Olomoucký festival staré hudby Baroko je od svého počátku zaměřen na interpretaci hudby 17. a 18. století s použitím dobových nástrojů. Dramaturgie klade důraz na uvádění novodobých premiér barokních skladeb vzniklých přímo v Olomouci, nebo v její bezprostřední blízkosti. Od roku 2000 byl festival obohacen také o provádění soudobých děl spjatých tematicky s barokem. Opera Schrattenbach a festival staré hudby Baroko se uskuteční v době od 5. listopadu do 13. prosince. (map)

Von Bayern nach Mähren

Als ich zum ersten Mal 1998 mit dem eigenen Auto zusammen mit Freunden über die bayerisch-tschechische Grenze fuhr, fragte mich der tschechische Polizist, wohin wir fahren wollten. Ich wusste nicht, was ich sagen sollte. Eigentlich war mir das Land – außer Prag – so gut wie unbekannt. Wir wollten eigentlich nur einen Tagesausflug aufs Geratewohl unternehmen. Unser Lehrer hatte mal vom Budweiser Bier erzählt, also sagte ich „nach Budweis“. Wir fuhren dann auch tatsächlich nach Budweis, aber mir wurde ab diesem Zeitpunkt klar, wie wenig ich über unser Nachbarland wusste. Ich wollte es Stück für Stück, auch abseits der touristischen Gebiete, kennenlernen. So durchreiste ich allmählich das ganze bayerisch-tschechische Grenzgebiet. Aber Mähren blieb für mich lange ein weißer Fleck auf der Landkarte. Erst über einen Sprachkurs kam ich sieben Jahre später nach Brünn und lernte auf Ausflügen Olmütz, Kremsier und den Radhosch kennen. Für mich unvergessliche Erlebnisse. Aber jetzt war es deutlich schwieriger geworden, meinen Freunden und Bekannten in Bayern genau zu beschreiben, wo ich eigentlich war. „In der Nähe von Prag“ oder „gleich hinter der Grenze“ konnte ich nicht mehr sagen, ich musste das Ganze anschaulicher machen und entwickelte mich dadurch immer mehr zu einem Botschafter Mährens. Mährische Weine und Aufnahmen mit Zimbalmusik waren ein erster Schritt. Dinge, die in Deutschland niemand mit Tschechien assoziiert, die aber großen Eindruck hinterlassen. Gerade im konservativen Bayern, ist es oft schwierig, Unbekanntes schmackhaft zu machen, also suche ich auch für die Beschreibung von Olmütz eine griffige Formeln: „Genauso schön wie Prag, aber ohne Hektik und Touristenmassen“ funktioniert in der Regel am besten. Alle Freunde und Verwandten, die mich bisher in der „Mährischen Fremde“ besucht haben, waren von Stadt und Umgebung begeistert.

Robert Franz Jodlbauer
lektor katedry germanistiky FF UP

Z Bavorska na Moravu

Když jsem v roce 1998 spolu s kamarády poprvé jel vlastním autem přes bavorsko-českou hranici, zeptal se mě český policista, kam chceme jet. Neveděl jsem, co mám říct. Ta země mi byla vlastně – kromě Prahy – skoro neznámá. Původně jsme tam chtěli jet nazdařbůh na jednodenní výlet. Náš učitel kdysi něco zmínil o Budějovickém pivě, takže jsem spontánně odpověděl: „Nach Budweis“. Pak jsme opravdu jeli až do Budějovic, ale od té doby mi bylo jasné, jak málo vím o naší sousední zemi. Od té chvíle jsem chtěl poznávat tuto zemi i mimo hlavní turistické atrakce. A tak jsem postupně procestoval celé bavorsko-české pohraniční oblasti. Ale Morava pro mě zůstávala bílým místem na mapě. Teprve přes jazykový kurz jsem se o sedm let později dostal do Brna, na výletech jsem poznával i Olomouc, Kroměříž a Radhošť. Pro mě to byly nezapomenutelné zážitky. Ale potom to bylo najednou mnohem těžší, svým kamarádům a známým v Bavorsku popisovat, kde jsem vlastně byl. „Blízko Prahy“ anebo „hned za hranicí“ už najednou nefungovalo, chtěl jsem to znázornit konkrétněji. Tím se ze mě stal čím dál větší „velvyslanec Moravy“ v Bavorsku. Prvním krokem bylo moravské víno a nahrávky s cimbálovou muzikou. To jsou věci, které v Německu nikdo nespojuje s Českou republikou, které ale zanechávají u Němců velký dojem. V konzervativním Bavorsku je to občas těžké zaujmout lidi pro něco neznámého, takže pořád hledám i pro popisování Olomouce dobře srozumitelná hesla: „Stejně krásná jako Praha, ale bez hektiky a hromady turistů“ funguje většinou nejlépe. A všichni kamarádi a příbuzní, kteří mě zatím navštívili v „moravské cizině“, byli městem a okolím nadšeni.

Olomouckého námořníka podpořil v závodu historických plachetnic ománský sultán

MARTIN VIŠŇA

Zatímco jeho spolužáci zahajovali akademický rok v posluchárnách, rekreolog Tomáš Hollein se díky podpoře ománského sultána plavil na historické plachetnici s názvem Zlatý lev. Na konci září se účastnil druhé etapy středomořské regaty z francouzského Toulonu do italského přístavu La Spezia.

„Kdyby závod neukončili, mohli jsme být třetí, nebyli jsme daleko od cílové linie dané GPS souřadnicemi. Ale ve čtvrtek o půlnoci byla regata předčasně ukončena, protože organizátoři potřebovali mít lodě v pátek ráno v přístavu kvůli festivalu, kde si mohou lidé plavidla prohlédnout,“ komentoval Hollein poněkud hořký konec námořního závodu.

„Nejede se ale na medaile, jde spíše o to, že mladí lidé mohou na palubě lodi získat zajímavé zkušenosti a netradiční zážitky. Není to vždycky tak, že kdo doplve první, bere zlato. Přirovnal bych to ke golfu, kde každý hráč má nějaký handicap, aby proti sobě mohli stát různé dobří hráči. V těchto závodech plachetnic se vyhlašují různé kategorie, například nejrychlejší loď, nejekologičtější loď nebo nejmladší posádka, aby si to zúčastnění užili a mohl si každý něco odnést,“ doplnil student magisterské rekreologie na fakultě tělesné kultury.

Jako v ponorce

Sedm dní byl členem posádky holandského třístěžňového škunera Golden Leeuw, který v minulosti sloužil výcviku námořníků nebo bi-

Lanový Zlatého lva. Tomáš Hollein zcela vpředu.

Foto: archiv TH

ologickému výzkumu. V roce 2009 prošel škuner důkladnou rekonstrukcí. „Je to nádherná loď, plně vybavená na zaoceánskou plavbu. Například dveře z přední paluby do hlavní místnosti jsou jako z ponorky. Manipulovat s nimi muselo několik lidí a vždy musely být zajištěny. Kdyby se při velkých vlnách daly do pohybu, člověka by zabily,“ přiblížil Hollein.

Posádku tvořili vedle olomouckého studenta mladí lidé z Francie, Itálie, Nizozemí, Švédska a Uruguaye. Museli napínat plachty, mohli si vyzkoušet kormidlování, přes všechno bezpečnostní vybavení drželi hlídky a zapisovali do lodního deníku polohu lodi nebo rychlost větru. V duchu hesla „čistá loď, zdravá loď“ samozřejmě došlo i na úklid.

Boční vítr

Vedle mladých námořníků pak na palubě byli i profesionálové,

důstojníci přes motor a plachty, kuchaři a samozřejmě kapitán. „Každý kapitán zná specifika své lodi a podle toho volí závodní strategii. Zlatému lvu nejvíce vyhovuje boční vítr, míjeli jsme tedy severní výběžek Korsiky a pak nás vítr vytáhl téměř až do přístavu. Někde ale vůbec nefoukalo, takže když jsme se blížili k cíli, některé lodě byly daleko za námi,“ uvedl k průběhu závodu Hollein.

Přestože byla regata předčasně ukončena, organizátoři po korekcích výsledky vyhlásili. V té době už ale byl rekreolog kvůli školním a dalším povinnostem na cestě do Olomouce a nechal si ujít i průvod posádek přístavním městem. Posádka Golden Leeuw byla vyhlášena jako nejmezinárodnější a v kategorii A skončila loď pátá.

Grant ománského sultána

Středozemním mořem se Tomáš plavil díky podpoře grantu poskyt-

Škuner Golden Leeuw.

Foto: archiv TH

O grantu se Tomáš Hollein dozvěděl při přípravách jiné plavby, expedičního projektu pod vedením Michala Kalmana z katedry rekreologie. S Kalmanem bude spolupracovat i v budoucnu: uchází se o pozici mladého manažera v organizaci Sail Training International, která se zaměřuje na osobnostní rozvoj a výchovu mladých lidí prostřednictvím kurzů na plachetnicích.

nutému ománským sultánem. Ten podpoří ročně až sto mladých lidí ve věku od 16 do 25 let, kteří chtějí získat zkušenosti s plavbou a ovládnutím velkých historických plachetnic. Vyplnit žádost není podle Holleina nic složitého, položky se týkají především motivace žadatele. Sultán dotuje účast mladého námořníka na tréninku částkou 500 euro, olomoucký student doplácel ze svého pětaticet euro.

Podmínkou udělení grantu je následné zpracování krátkého reportu z tréninku a jeho odeslání v angličtině sultánovi. „Zprávu jsem psal už na lodi, v autentickém prostředí, doma jsem víceméně jen kontroloval angličtinu a přidal fotky. Dal jsem si na tom záležet,“ uvedl budoucí magistr.

Křest

Olomoucké a šternberské volejbalistky vydaly pro své fanoušky společný kalendář na rok 2014.

Šek na předpokládaný výnos 25 tisíc korun již při samotném křtu převzala Herta Mihálová, předsedkyně nadace Šance, která pečuje o onkologicky nemocné dětské pacienty. „Za peníze koupíme pulzní oxymetr, přístroj na měření kyslíku v krvi,“ řekla Mihálová, kdysi sama aktivní volejbalistka SK UP.

Nástěnný kalendář příštího roku představuje volejbalistky olomouckého SK UP a šternberského Sokola spolu s historickými zbraněmi Vlastivědného muzea. Samotné hráčky si nezvyklou roli modelek před objektivem fotografa Pavla Rozsívala většinou užívaly.

Medička Simona Hronová hrající „na farmě“ ve Šternberku je s koltem Smith & Wesson tváří listopadu. Kdysi chtěla být vojenskou lékařkou, ale jediná zbraň, ke které se dosud dostala, byla vzduchovka na letním táboře. Volejbal a školu spojuje těžce. „Je to časově náročné, ale dá se stihnout oboji. Pořád trávím více času ve škole než na tréninku. Ty ranní vynechávám,“ řekla posluchačka čtvrtého ročníku Všeobecného lékařství.

Prodej kalendáře začal ve čtvrtek při prvním zápase evropského poháru na olomoucké půdě. Vysokoškolačky hladce porazily ASKÖ Linz-Stegg 3:0. Odvetu v Linci, která rozhodne o postupujícím do druhého kola poháru CEV, odehrají olomoucké volejbalistky ve čtvrtek 31. října. (caf)

Simona Hronová, šternberské libero. Foto: PAVEL KONEČNÝ

Přespolní běh: Paulík popáté vítězem

Student geologie a biologie Roman Paulík s odstupem roku opět dokázal, že je v přespolním běhu na Univerzitě Palackého nejlepší. V ženské kategorii zvítězila Vendula Zbořilová z fakulty tělesné kultury.

„Běželo se mi líp než loni,“ řekl v cíli vítězný Paulík. Univerzitní přebor v přespolním běhu vyhrál už popáté. Přestože studuje na přírodovědecké fakultě, věnuje se závodně atletice. Přebor Univerzity Palackého v přespolním běhu vnímá jako skvělý trénink.

Trénink na mistrovství

„V listopadu se chystám na akademické mistrovství v přespolním běhu v Praze. Bude to běh 17. listopadu. Už jsem jej běžel i loni. Tehdy jsem skončil třetí,“ doplnil spokojený rodák z Břeclavi.

Atletice se věnuje také stříbrný běžec Ondřej Doležel. „Běžel jsem

tento závod podruhé. Sice mi bylo chladno, ale běželo se mi dobře,“ uvedl posluchač aplikovaných pohybových aktivit.

... klouzavý

Vendula Zbořilová, vítězka téměř padesátileté skupiny běžkyň, po závodě připustila, že povrch

s napadaným listím v olomouckých parcích trochu podkluzoval.

„Se svým výkonem jsem spokojená. Dříve jsem se závodně věnovala sedmiboji, nyní běhám jednou týdně pro radost. A když je vítězství zpestřeno i finanční odměnou, pak je to obzvláště příjemné. Student přece potřebuje každou korunu,“ prohlásila posluchačka tělesné výchovy a biologie Zbořilová.

Závod s tradicí

Letošního běhu se účastnilo celkem 130 běžců, z toho více než 80 mužů.

Většinu z nich tvořili studenti, kteří za své výkony získali zápočet. Nejlepším v každé kategorii pak děkan fakulty tělesné kultury Zbyněk Svozil přislíbil i finanční odměnu ve výši 1500 korun.

Přebor Univerzity Palackého v přespolním běhu je určen studentům a zaměstnancům univerzity. Podle ředitele závodu Vítězslava Puknera má tento běh na olomoucké univerzitě delší historii než sama fakulta tělesné kultury. První se konal v roce 1966. Přeborem se stal v roce 1971. Od roku 1991 jej každoročně organizuje katedra sportu. (map)

Osmdesátiletá mužská sestava uběhla šestikilometrovou trasu během deseti minut. Vlevo vítězný Roman Paulík, vpravo Vendula Zbořilová.

Foto: MILADA HRONOVÁ

PŘEBOR UNIVERZITY PALACKÉHO V PŘESPOLNÍM BĚHU

Muži, trať 6 km:

1. Roman Paulík (PřF)	9:43
2. Ondřej Doležel (FTK)	9:48
3. Lukáš Sýkora (PF)	10:03

Ženy, trať 3 km:

1. Vendula Zbořilová (FTK)	10:53
2. Klára Procházková (FTK)	10:59
3. Aneta Khýrová (FTK)	11:27

Stane se

■ úterý 29. října (18:00)
Přednášku z cyklu Science Café **Oceány – nové objevy, ale stále mnoho záhad** povede dřívější ředitel Ústředního ústavu geologického Z. Kukul. Café & Bar Mezi Světy, Kosinova 7

■ středa 30. října (8:20)
Seminář zaměřený na pohybové aktivity seniorů **Aktivní v každém věku VIII.** Cena: 250 Kč, pro studenty U3V 100 Kč. julie.wittmannova@upol.cz

■ středa 30. října (19:00)
Filmový klub uvede **Pietu** – korejský snímek kontroverzního režiséra Kim Ki-duk o podstatě vztahu mezi násilnickým mužem a starší ženou, která tvrdí, že je jeho matka. UC UP, filmový sál

■ čtvrtek 31. října (13:30)
Seminář **Projekt a jeho financování** seznámí s principy projektového managementu. Učebna 2.02, Křížkovského 14

■ čtvrtek 31. října (19:30)
Jak děsivé můžou být krátké horory, představí **iShorts: Hororové kratásky**. UC UP, filmový sál

■ pátek 1. listopadu
Seminář **Harmonizace procesního práva s NOZ** povede dr. Renáta Šínová. PF UP

■ pátek 1. listopadu (8:30)
Interaktivní techniky ve vzdělávání dospělých. Prvky interaktivity ve výuce v prostředí akademické půdy. FF UP, Učebna 2.02, Křížkovského 14

■ pátek 1. listopadu (9:30)
Seminář **Podnikání akademických pracovníků.** Zasedací místnost děkánátu FF UP

■ úterý 5. listopadu (17:00)
Vernisáž výstavy autorských fotografií Jitky Brabcové a Jiřího M. Doležela **Reflexe cest a mystéria krajiny**. VTP UP, Šlechtitelů 21

■ úterý 5. listopadu (17:15)
Humorná fraška na téma ekonoma T. Sedláčka **Ekonomie dobra a zla**. Hrají: L. Hejlík, A. Novotný. UC UP

■ středa 6. listopadu (16:00)
Přednáškový večer Spolku lékařů na téma **Horké chvíle bez záruky (přežití)**. TÚ LF UP, Hněvotínská 3

■ středa 6. listopadu (19:30)
Pěna dní. UC UP, filmový sál

■ čtvrtek 7. listopadu (9:00–16:30)
Scénotest – hravá projektivní psychodiagnostická metoda s terapeutických potenciálem. Přednáší dr. Pavel Humpolíček. Vodární 6, učebna č. 5

■ 8.–9. listopadu
Workshop Svatavy Drličkové **Úvod do muzikoterapie a muzikofiletiky**. Základy hry na hudební nástroje používané v muzikoterapii. Tř. Svobody 26, učebna 1.30 (Isk)

Druhá polovina bude rychlejší

Necelé dvě stovky mediků rozpůlil 16. října světelným mečem děkan lékařské fakulty Milan Kolář. „Půlení mediků“ je starý rituál spojený s prvorepublikovým, dnes neuznávaným titulem MUC. Budoucí lékaři se tak jakoukoliv bláznivou formou přehoupnou do druhé poloviny studia. „Za nás o tom sice vedení fakulty vědělo, ale bylo to organizováno tajně, neoficiálně,“ vzpomněl Kolář na vlastní půlení v roce 1986. Ceremoniál trval celou noc. Hned ráno začaly medikům běžné povinnosti čtvrťáků. (caf)

Foto: PAVEL KONEČNÝ

Pět minut... se studentskou televizí

Štáb studentské televize se rozhodl rozšířit dosavadní zpravodajský formát svých příspěvků o publicistický žánr. Od tohoto semestru připravuje cyklus krátkých rozhovorů s významnými osobnostmi univerzity. Prvních „pět minut“ plánují strávit v debatě s příštím rektorem.

„Nápad se zrodil teprve před několika týdny, a profesor Miller tak bude prvním průkopníkem,“ upřesnil autor nápadu Tomáš Pavlíček. Bude jej například zajímat, co pokládá budoucí rektor za hlavní důvod svého volebního vítězství. Následovat budou rozhovory s novými děkany, poté se studentský štáb zaměří na přední vědce napříč obory.

Studenti se přitom chtějí vyhnout klasicky vedenému interview. „Místo střídání otázek a odpovědí bychom to chtěli pojímat spíše formou dialogu,“ zdůraznil Pavlíček.

Jak dodal, výběr témat budou moci ovlivnit sami diváci, pokud v předstihu nabídnou otázky pro následující rozhovor na facebookových profilech Žurnálu nebo univerzity. „Chtěli bychom posunout studentskou televizi zase o kousek dál.

Publicistika je sice náročnější na zpracování, ale divácky určitě atraktivnější a zajímavější,“ věří Pavlíček, s nímž se budou na vzniku pětiminutového pořadu podílet jeho spolužáci z katedry žurnalistiky Radim Kaller a Daniel Kunz.

Prvních dvou částí připravovaného cyklu s pracovním názvem „Pět minut s...“ by se mohli diváci dočkat do konce semestru. Další by měly následovat v příštím roce v měsíčním intervalu. Video budou k dispozici na obvyklých místech – v sekci video na stránkách

Žurnálu Online, na univerzitním kanálu YouTube a Facebooku.

(mav)

Štáb Studentské televize – Daniel Kunz, Tomáš Pavlíček a Radim Kaller (zleva). Foto: VELENA MAZOCHOVÁ

UNIVERSITAS PALASCAKIANA

Mediální obraz univerzity v odrazu zpětného zrcátka tiskového mluvčího Radka Palaščíka

Univerzita Palackého má nového rektora. Stal se jím Jaroslav Miller. Vedoucí katedry historie byl do čela univerzity zvolen v prvním kole volby, v němž od senátorů získal 15 hlasů. (5+2, Blesk, České noviny, Český rozhlas, ČT1, Deník, Haló noviny, MF Dnes, Právo | 16.–19. 10.) **Král je mrtev, ať žije král.** ■ Mnozí Češi neznají slova své vlastní hymny. Zjistil to průzkum, na kterém se podíleli i sociologové z olomoucké univerzity. Čtyři z deseti respondentů text nedají dohromady. (MF Dnes | 22. 10.) **Výjimkou jsou snad jen vyznavači horolezectví a boulderingu. Aby ne, když „boryš umí po skalinách“.** ■ Až k úpadku centra Olomouce může podle odborníka na socioekonomickou geografii vést otevření Galerie Šantovka. Zdeněk Szczyrba z olomoucké přírodovědecké fakulty se domnívá, že zmizet by mohly až desítky nynějších obchodů. (MF Dnes | 24. 10.)

Smůla je, že podobné hlasy dostávají větší prostor v médiích, až když je „hotovo“. A padesáti tisícům návštěvníků, kteří se při otvíračce molochu skoro ušlapali, jsou navíc zcela volné. ■ Krátký spot o tom, s jakými stereotypy a klíše musí denně bojovat naši senioři, pomohl statutárnímu městu Olomouci natočit student filozofické fakulty Lukáš Masner. Humorem a nadsázkou zaujal i porotu ministerstva práce v nově vyhlášené soutěži Rady vlády pro seniory a stárnutí populace. (Deník, iDNES | 17. 10.) **Na Oskara to není,**

ale na chycení se za nos stačí bohatě. ■ Brzy vstoupí v platnost nový občanský zákoník. Čím bližší je datum, kdy má občanský zákoník vejít do právní praxe, tím hlasitější je volání po jeho odložení. S tím však nesouhlasí děkanka právnické fakulty Milana Hrušáková: „Všichni velmi dobře a dlouho dopředu věděli, že 1. ledna má nový občanský zákoník nabýt účinnosti. Bylo dost času se na to připravit.“ Což podle děkanky nemění nic na skutečnosti, že se advokáti novou normu „učí“ stejně vždy až na poslední chvíli. (ČT24 | 18. 10.) **Těžko odstranitelný návyk pochází nejspíše ještě z dob vysokoškolských studií.** ■ Budova olomoucké přírodovědecké fakulty patří mezi nemnoho architektonicky vydařených staveb. Hodnocením kvality architektury českých vysokých škol se zabýval Petr Lešek, respektovaný český architekt a člen představenstva České komory architektů. (Lidovky | 21. 10.) **O mnoho zajímavější by bylo zabývat se korelací mezi architektonickou krásou a funkcí objektu.**

■ Předčasné volby jsou vyústěním politické krize, kterou odstartoval červnový policejní zásah na Úřadu vlády a dalších místech. Mnoho lidí má politiků plné zuby a uvažuje o tom, že k volebním urnám nepůjde. Podle politologa Tomáše Lebedy z filozofické fakulty by právě v takové situaci lidé neměli zůstat k volbám lhostejní. (Deník | 17. 10.) **V tuhle chvíli už čtenáři na rozdíl od autora těchto řádků vědí, jak to celé dopadlo. Zůstat lhostejný k dění na olomoucké alma mater by ale byla škoda. Proto na papíře vycházíme co čtrnáct dnů. Online jsme pořád...**

